

Nr 351.

Av herrar Lindblom och Holmbäck, om möjliggörande av fri konkurrens på lika villkor mellan olika företagsformer för bostadsbyggande.

Under flera år ha i riksdagen delade meningar rått om riktlinjerna för fördelningen av tillgängliga byggnadskvoter, villkoren för det statliga stödet till olika företagsformer i fråga om bostadsproduktionen o. s. v. Numera ligga flera av dessa frågor under utredning i den under fjolåret av chefen för socialdepartementet tillkallade »1951 års bostadsutredning», vilken beräknas slutföra sitt arbete under 1952. Några synpunkter i dessa principiellt viktiga frågor bör emellertid riksdagen även i år beredas möjlighet att taga ställning till.

Sedan riksdagen i våras fattade beslut i dessa frågor, har inträtt en ytterligare fördyring av bostadsproduktionen. Det ligger i sakens natur, att den gamla stridsfrågan av avvägningen av bostadsproducenternas toppinsats i respektive företag och frågan om gränsen uppåt i olika fall för de statliga tertiärlånen erhållit förnyad aktualitet. Som bekant kunna kommunerna bygga bostäder med statliga lån upp till 100 % av kostnaden, medan motsvarande siffra för de kooperativa företagen utgör 95 %. Enskilda bostadsproducenter ha däremot att själva satsa 15 % av erforderligt kapital, dock med möjlighet för dem att efter särskild prövning i vissa fall erhålla lån upp till 90 %. Genom att satsa toppkapitalet befria de enskilda företagen det allmänna från den risk, som måste anses följa med långivning upp till 100 % av avkastningsvärdet. Då det utan tvivel får anses vara ett allmänt intresse att enskilda även i fortsättningen bedriva bostadsproduktion och bostadsförvaltning och därigenom ge jämförelsematerial för bedömning av de allmännyttiga företagens ekonomiska resultat, är det av vikt att tertiärlånevillkoren bli föremål för översyn i avsikt att ge de enskilda företagen ett rättvisare utgångsläge. Då alla bostadsföretag, oavsett vem som är byggherre, numera med hänsyn till den ytterligare försvårade bostadsbristen måste betraktas som »allmännyttiga», ligger redan häri fog för den meningen, att samtliga bostadsproducenter av det allmänna behandlas på ett sådant sätt, att de kunna konkurrera på likvärdiga villkor.

Härtill kommer ett annat skäl. I samma mån som byggnadskostnaderna stiga, i samma mån ställes självfallet ett ökat ansvar på alla bostadsproducenter. Detta ansvar bör falla på samma sätt på kommuner och kooperativa företag som på enskilda. Under sådana förhållanden framstår det som betydelsefullt att samtliga företagsformer böra ha att räkna med likvärdiga risker för sina toppengagemang i bostadsföretagen, så att icke somliga av

dem kunna avvältra sig ansvaret med baktanken, att »det är staten som betalar». Även ur denna synpunkt framstår det som nödvändigt, att jämväl i år erinra om kravet på rättvisa mellan olika företagsformer, när det gäller kreditgivningen.

Att i nuvarande läge yrka på en ändring av lånegränserna, då 1951 års bostadsutredning så pass snart kommer att taga ställning till dessa spörsmål, synes icke rationellt. Vi föreslå i stället, att bostadsutredningens direktiv kompletteras på så sätt, att utredningen uttryckligen erhåller uppdrag att framlägga förslag till sådana former för det statliga kreditstödet till bostadsbyggande, att konkurrens på likvärdiga villkor mellan olika företagsformer säkras.

Beträffande 3-kronorsbidragets begränsning till hyresgäster i enbart kommunala fastigheter anse vi fortfarande, att en uppenbar och ohållbar orättvisa föreligger. Härigenom komma hyresgäster, som i andra avseenden uppfylla villkoren för dessa bidrag, att berövas desamma endast av det skälet, att de icke lyckats få en bostad i en kommunalägd fastighet. Vi anse således alltjämt principiellt att ett bidrag av 3-kronorsbidragets karaktär skall kunna utgå till hyresgäster i alla fastigheter, förutsatt att bestämmelserna i övrigt för bidragets utgående uppfyllas. Då emellertid frågorna om de olika bostadsrabatterna komma att bli föremål för bostadsutredningens behandling inom den närmaste framtiden och man knappast kan tillråda, att grunderna för de olika bidragsformerna ändras för endast en kortare tid, skola vi efter framhållande av denna vår principiella ståndpunkt avstå från att just nu i detta avseende ställa något särskilt yrkande.

Med stöd av vad ovan framhållits hemställa vi,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om sådan komplettering av direktiven för 1951 års bostadsutredning, att utredningen uttryckligen erhåller i uppdrag att framlägga sådana förslag beträffande det statliga kreditstödet åt bostadsbyggandet, att konkurrens på likvärdiga villkor mellan olika företagsformer säkras.

Stockholm den 26 januari 1952.

E. A. Lindblom.

Å. Holmbäck.